

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 497/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Robertom Antalom, Kláry Jarunkovej 2, Banská Bystrica, proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce č. k. 7Cb/12/2020-445 z 11. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol ako žalobca v plnom rozsahu úspešný v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7Cb/12/2020. Rozsudok okresného súdu z 3. novembra 2021 potvrdil Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd rozsudkom č. k. 4Cob/120/2022-385 zo 14. decembra 2022 a priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. O výške trov konania rozhodol okresný súd prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka (ďalej len „VSÚ“), ktorý uznesením č. k. 7Cb/12/2020-403 z 10. mája 2023 určil náhradu trov konania sťažovateľa v sume 4 572,06 eur pozostávajúcu z ôsmich úkonov právnej služby a režijného

paušálu k nim, zaplateného súdneho poplatku, náhrady cestovných výdavkov, náhrady za stratu času a sumy dane z pridanej hodnoty.

4. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej namietal, že mu nebola priznaná náhrada za predžalobnú výzvu. Proti uzneseniu o vyčíslení trov podal sťažnosť aj žalovaný, ktorý namietal neúčelnosť a nehospodárnosť niektorých úkonov (návrh na odmietnutie odporu, návrh na pokračovanie v konaní) vrátane účasti na vyhlásení rozhodnutia 14. decembra 2022 a s tým súvisiaceho cestovného.

5. O sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o náhrade trov konania rozhodol okresný súd výrokom I napadnutého uznesenia vydaného sudcom č. k. 7Cb/12/2020-445 z 11. marca 2024 tak, že sťažnosť sťažovateľa zamietol ako nedôvodnú, pretože výdavky strany sporu, ktoré jej vznikli pred začatím súdneho konania, nemôže súd zahrnúť do trov súdneho konania. Tieto možno subsumovať pod náklady spojené s uplatnením pohľadávky v zmysle § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka a sťažovateľ si ich mohol uplatniť priamo v žalobe ako príslušenstvo pohľadávky, čo však neurobil. Okresný súd preto považoval namietané nepriznanie náhrady za predžalobnú výzvu za správny procesný postup. Sťažnosť podanú žalovaným okresný súd považoval v časti za dôvodnú, preto výrokom II zmenil napadnuté uznesenie vydané VSÚ a výšku náhrady trov konania určil na sumu 3 314,56 eur s odôvodnením, že úkon účasti na verejnom vyhlásení rozsudku 14. decembra 2022 a návrh na odmietnutie odporu z 12. augusta 2020 nespĺnili podmienky účelnosti a nevyhnutnosti procesného úkonu. Na verejné pojednávanie nebol právny zástupca predvolaný. Aj keď boli oba úkony vykonané, súd ich nepovažoval za účelné. Vo zvyšnej časti sťažnosť žalovaného okresný súd výrokom III napadnutého uznesenia zamietol a výrokom IV žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov sťažnostného konania.

II.

Sťažnostná argumentácia

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie jeho práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ako aj práva vlastniť majetok, ktoré videl v nesprávnom nepriznaní náhrady za úkon účasti na verejnom vyhlásení rozsudku odvolacieho súdu vrátane náhrady cestovných výdavkov a náhrady za stratu času v súvislosti s účasťou na tomto vyhlásení rozsudku. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa konštatuje, že takýto úkon právnej pomoci vykonaný bol. Tento úkon je pritom explicitne ako úkon právnej pomoci upravený vo vyhláske Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to konkrétne v § 13a ods. 4. Z uvedeného dôvodu je nepriznanie náhrady trov právneho zastúpenia za tento úkon právnej pomoci spolu aj s náhradou cestovných výdavkov a náhradou za stratu času zo strany porušovateľa rozhodnutím vecne nesprávnym, nezákonným a celkom svojvoľným, ignorujúcim platnú a účinnú právnu úpravu obsiahnutú vo všeobecne záväznom právnom predpise. Sťažovateľ ďalej poukázal na to, že verejné vyhlásenie rozsudku nie je len formálny a samoúčelný úkon a je procesným právom strany sporu sa ho osobne zúčastniť a vykonávať na ňom, resp. uplatňovať svoje procesné práva. Konštatovanie porušovateľa v bode 19 odôvodnenia uznesenia, že účasť na verejnom vyhlásení rozsudku nepovažuje za účelnú v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva, je preto celkom nesprávne. Okresný súd nepostupoval

ústavne a zákonne konformným spôsobom. Sťažovateľ bol porušovateľom majetkovo ukrátený v rozsahu nepriznanej náhrady trov konania za jeden úkon právnej služby, hoci tento úkon bol právnym zástupcom reálne vykonaný a bol advokátom aj riadne písomne uplatnený a správne nominálne vyčíslený. Za situácie, keď sťažovateľ bezdôvodne nedostal očakávanú plnú výšku náhrady trov konania, hoci mu toto právo bolo súdom priznané, možno hovoriť o priamom negatívnom dopade na majetkovú sféru sťažovateľa spočívajúcom v nenavrátaní zmenšenej časti jeho majetku.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musia byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

8. Ústavný súd opakovane judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu, ktorá je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

9. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle.

10. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. V nadväznosti na uvedené sa ústavný súd zameril na odôvodnenie napadnutého uznesenia a skúmal, či jeho obsah poskytuje dostatok dôvodov a argumentov na prijatie záveru o sťažovateľom namietanom neústavnom posúdení veci s presahom do vlastníckych práv.

11. Ústavný súd po preskúmaní obsahu napadnutého uznesenia okresného súdu konštatuje, že jeho právne závery sú v napadnutom rozhodnutí zdôvodnené síce stroho, ale zrozumiteľným spôsobom. Okresný súd sa vo svojom rozhodnutí argumentačne vysporiadal s úkonmi namietanými oboma stranami sporu a uviedol úvahy, z ktorých vychádzal pri posudzovaní účelnosti jednotlivých namietaných úkonov, preto ústavný súd konštatuje, že z tohto hľadiska jeho rozhodnutie nie je možné považovať za arbitrárne ani svojvoľné.

12. Ústavný súd považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia za akceptovateľné, pretože nezistil mimoriadny exces pri posudzovaní účelnosti účasti na verejnom vyhlásení rozsudku odvolacieho súdu. Je procesným oprávnením sporovej strany byť oboznámený s miestom a časom vyhlásenia

rozsudku aj byť osobne prítomný na ňom, ak to považuje za potrebné, a vypočúť si rozhodnutie súdu. Nemožno však prisvedčiť tvrdeniu, že pri takomto verejnom vyhlásení mal možnosť právny zástupca uplatňovať nejaké ďalšie oprávnenia sporovej strany. Na verejné vyhlásenie rozsudku odvolacieho súdu sa sporové strany nemusia predvolávať, ako to bolo aj v tomto prípade. Prípadná neúčast' právneho zástupcu sťažovateľa alebo sťažovateľa nemá vplyv na vykonanie verejného vyhlásenia rozsudku. Ich účasť preto nie je nevyhnutne potrebná. Ak okresný súd vyhodnotil, že nejde o účelný a nevyhnutný procesný úkon zo strany právneho zástupcu sťažovateľa, ide o hodnotenie logické a stručne aj odôvodnené v napadnutom uznesení.

13. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že jednotlivé procesné úkony, ktoré vymenováva vyhláška, okresný súd pri určovaní výšky náhrady trov podrobuje prieskumu z hľadiska kritérií podľa § 251 Civilného sporového poriadku, teda či sú náklady na ne preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené. Ak na základe skutkových okolností konkrétnej veci dospeje všeobecný súd k záveru, že uplatnený právny úkon nespĺňa niektoré z uvedených kritérií (hoc aj bol vykonaný a je vo vyhláske vymenovaný), a preto zaň neprizná náhradu, nemožno uvažovať o rozhodnutí, ktoré je v rozpore s platnou a účinnou normou vyhlášky, ako to naznačuje sťažovateľ. Realizácia procesného úkonu, s ktorým vyhláška spája právo na odmenu advokáta, je len predpokladom na prípadné priznanie náhrady zaň v súdnom konaní, ak všeobecný súd vyhodnotí tento úkon ako trov konania kumulatívne podľa všetkých kritérií § 251 Civilného sporového poriadku.

14. Ústavný súd v súhrne konštatuje, že okresný súd ústavne akceptovateľne odôvodnil napadnuté uznesenie a neexistuje ústavne relevantná excesívna súvislosť medzi označenými základnými právami sťažovateľa na jednej strane a napadnutým uznesením okresného súdu na strane druhej, a preto sťažnosť v celom rozsahu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

15. Keďže ústavný súd nezistil žiadne pnutie s právom sťažovateľa na spravodlivý proces a porušenie vlastníckeho práva sťažovateľ odvodzoval od neho, je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená aj v časti namietaného porušenia ochrany vlastníctva.

16. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2024

Peter Molnár
predseda senátu